Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

(דאָנערסטאג-אויסגאבע)

דרוקט בלאט ערשיינט
צוויימאל וואכענטליך
אויר קאסטס פון
עסטערייך-אונגארן.
גאנצעריהריג 8 גולדען ע. וו.
האלבעריהריג 4 „ „
פיערטעליהריג 2 „ „

פירס אויסלאנד
גאנצעריהריג 9 גולדען עסט. וועהר.
האלבעריהריג 4 „ 50 קרייצער
פיערטעליהריג 2 „ 25 „

אנגענומען
אויף יאנגסטיג פרייטאג-אבענדס
ווערדען מיט 10 קר. פאר 6 שפאל-
טיגע שפאלטען-צייל פערעכנעט.

אויף דרוקע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומערירען
אויר דער פרענומעראציאנס-פירמען
בעזונדע מיט דעם עפסאנגע דעם
ערשטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
דעמטינאסטג נו. 7.
יוארן מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-
ציאנגעלדער צו ענדען בעלאנגען.
פרענומעראנטענאמטלער
ווידאלען 10% דאבאטס.

Nr. 17, זעכסטער יאהרגאנג פעסט, ט׳ אדר ה׳ת׳ר׳ל׳ד׳. Pest, den 26. Feber 1874.

פרענומעראציאָנס-איינלאדונג.

ווי עריכטן אונזערע געגרעטען פרענומעראנטען, דערען פרענומעראציאנס-טערמין אם 1-טען מערץ צו ענדע נעהט (וואס נאכן רוסישלר אויף אידער אדרעס-שלייפען אנגעצייגט איזט), אידרע פרענומעראציאן נולדיג בים עפסאנגע דעזעס בלאטעס צו ערנייערן. דאמיט ווא איך אויך געבעטען אונ-אונטערבראכען ווידאלטען קאנגען.

אונזער קאָנג אין רוסלאנד.

זיט מאנטאג פעריישלט אונזער קאנג נידט מעהר אין פעטערסבורג, זאנדערן איזט בעריישט אויף דער ריקרייזע דורך מערערע שטאדטע רוס-לאנדס אונד ווירד שאן מארגען אין ווען אינטרעפ-פען. דעס איזט דעמזעלבען דער לעצטע דעזער אר-טיקעל אין אונזערעם בלאטטע, ווילדע איך מיט דער דייזע אונזערעם קאנגס נאך פעטערסבורג בע-שעפטיגען.

אויף פעטערסבורגער דעפעשע פאם 22. פעב-רואר לעזען: נאך דעם דייטש שטאטטפינדענדען באלליע, בייא דער גראנדפרינסען מאריא געמעהל בייא דער עקסטע פעריזאמלונג טאכטער דעס רוסישען קאיזערס ווירד דער מאיער פראגען אויף, אין דעם גראנדפרינסען וואהרינד אלעדמארדא-ווייטש בעגלייטעט, אים 1 אידר נאכמיטטעגנאכט נאך מאסקווא אבדייזען. אין טרייל דער קאיזער-ליכען בעגלייטונג נעהט בעריישט אויף שטרעכ-פאר מיט אינגעם פריזידענט צוגע אב. מאנטאג אים 8 אידר נאכמיטטאגס טרעפפט דער קאיזער אין מאס-קווא אין. — אויף ווייטע דעפעשען פאם 22. פעבר מערדענט: דיזערט פאן דעם באלליע בעגאבען זיך בידע קאיזער דיזעלבע צום מאסקווער באנהאפ, וא דיא ביידען מאיעסטעטען אייגען ווערד ר ע ד צ-ל י ס ע ן א ב ש ו ע ד גענאמטען האבען.

דעמגעמאס איזט דער אויפגעטרעטע אונזעלע קאנגס אין פעטערסבורג צו ערנע נעגאנגען. אויך נידט דער מערעסטע ווייטען-פאהל דאס דאס דערצעלטע אויפגעגרעפען ווייטען דעם קאיזער פאן רוסלאנד אין ווייגע האהען גאסטע געשטאלט. דיא רוסישע בעפאלקערונג בעגרייסט אבערמאל מיט גראסער דערזעלבייטען דען קאיזער פאן עס-טערייך אונד דען קאנג פאן אונגארן, ווייל אלזא אויך בעגרייטען, דאס דורך דיא פריינדשאפט דער בייד-דען קאיזער אויך דיא פריינדשאפט דער בייד-דען נאכבאר-פאלקער אנגעטאגען איזט.

אויך דיא געגענבעזוכע דער דייא קאיזער זיך עטעס מיט דעם בעזוכע אונזערעם קאנגס אין פעטערסבורג אבגעשלאסען וארדען, אונדעם עטעס מעהר דייזער דייא קאיזער דעם אנדערען אייגען גגעגענבעזוך שולדיג איזט. בייא דער דייא-קאיזער-ציזאמענקונפט אין בערלין בעזוכטען דייא קאיזער פאן עסטערייך אונד רוסלאנד דען קאיזער פאן דייטשלאנד. נון דאס קאיזער-פאלקעל בעגרייסט אים פריינדליך דען קאיזער פאן רוסלאנד אונד אים הערבסטע וארזיך דען קאיזער פאן עס-טערייך בעזוכטע. בייא דעזעלבען גלעגענהייט, נעמליך בייא דער ווייגער וויילאמוטשטעלונג בע-זוכטע דער קאיזער פאן רוסלאנד דען קאיזער פאן עסטערייך — אונד נון בעזוכטע עטעס דער קאי-זער פאן עסטערייך דען קאיזער פאן רוסלאנד, וא-מיט אלזא אלדע בעזוכס-שולדען אויסגעגלייכען ווער.

דעזעס קאיזער-דייזע בעדייטעטע דעמעס דען פאר-לייכען אבשלוס דעס פרידענס-בונדעס, ווילכער זיך בעריישט בייא דער בערלינער דרייא-קאיזער-ציזאמענקונפט צו עגטייקלען אנגעפאנגען האטטע.

דיא בוסמארקישע נאר-דייטשע אלגעמייגע צייטונג שרייבט: ווען אויך דייזער גייאלטיגע פריעדענס-בונד אויגע שרייפטליכע שטאמפט-פער-טראגע אבגעשלאסען וארידן, וא זיך דאך אלדע מעגליכע אויך מיינדע שריפטליכע פערטראגע מעהר ווייטר אלס מיינדע שריפטליכע אבמאכונגען, דיא עטעטע דיא גאנצע וועלט דען פריעדען בעגאטטיגט. עסטערייך-אונגארן, דייטשלאנד אונד פראנקרייך-דייטשלאנד אין אלדעם שרעקליכען איזט, בע-גאטטיגען וכעיר דען פריעדען, אויך דייטשלאנד מיט גאנז-שטאטטען געשיכטען. נאכן מאסטרי איזט אויך דאס גלאנצענדסטע בעגלייטסטע. דער קאיזער בעגעיזטיגט דען דייזיגיגע-פאלאסט דעס רוסישען קאיזערס.

מ א ס ק ו י 24-טען פעבער. דער קאיזער פאן עסטערייך ווירד דייטע פאן 9 ביז 12 אידר דען ק ר ע מ ל בעזוכטען אונד מאכט נאכמיטטאגס אייגע וויזיטאטיאנס צו בעזוכטיגען דער שטאדט. — (קרעמל) איזט אייגע גראנדיעזע פעסטונג אין מאסקוי, וא אין גאנצער שטאדטיל מיט גראבען אונד מויערן אומגעבען איזט.)

מ א ס ק ו י 24-טען פעבער. קאיזער פראנץ יאזעף ווירד דייטע אום 9 אידר נאכמיטטאגס בים גענעראל-גובערנער שפייזען. אום 8 אידר אבענדס עראלגט דיא אבדייזע. דער קאיזער ווירד אידער אלד בים ערשיינען מיט דאנקדאנג פעעכיסט. דאס פאלק דרענגט זיך פארטיערערער אן דיא נעהע דעס קאיזערס, אום אים צו זעהען. דאס ווייטער איזט פעעכטע שאן.

מ א ס ק ו י 24-טען פעבער. דיא דייזיגע אמטליכע צייטונג (מאסקווער אנזייגער) בריינגט אין-גען דייטאלליכע אויבער דיא דייזע דעס קאיזערס פאן עסטערייך נאך רוסלאנד. אין דייזעם ווירד געגרייט דיא קאיזער-דייזע אלס אן צייכען דעס פריעדענס אונד דער נוטען גגעגענזייטיגען אונד דער נוטען גגעגענזייטיגען אונד צו בעפעסטיגען פריינדשאפט בען בעגעזיגען דייזער בריידען דייטע מעגעלאנד. פערנער דייטס עס אין דייזעם אריטיקעל: רוסלאנד שטרעבט נידט מעהר דאנאך, אום דייזע גרענצען צו ערוייטערן אונד זיין ווייט צו פערגראסערן, ווייל עס עטעטע אלדעם נאך נידט אבגעטאן האט. ווען זיך דא אבדרינגען פראגען אין אייאפא אייגבילדען, דאס דיא אייגסט אין גראנעם פראגען-ווייך אונטער דעם שוטצע רוסלאנדס בולדען ווערדען. דאגען איזט דיעס עבען נור אייגע דומטע אייגבילדונג. (דערזע אונזערע וועלט-געשיכטע ווייטר (214). דיא פראגען אין עסטערייך ווייפען זיך אויף אייגע פיינדליכע דאלטונג רוסלאנדס געגען עסטערייך נידט מעהר פערלאסטען. אים גע-גענטייל: אונזער וואונש איזט שאן נון אן, דאס גע-וארדע דיא פראגען דאנ בייטאגען וארדען, דיא עטעטע רוסלאנד אונד עסטערייך געשלאס-סענע פריינדשאפט נור נאך בעסער צו בעפעס-טיגען. —

ווי ע ן 24-טען פעבער. דער קאיזער נאמטע פריינטאג פרוה אום 9 אידר אין ווען מיטטעלבס נאך-מאהן אן, וא אין פיערלינגער עמפאנג שטאטטפינדעט.

דעזעע קאיזער-דייזע בעדייטעטע דעמעס דען פארב-לייכען אבשלוס דעס פרידענס-בונדעס, ווילכער זיך בעריישט בייא דער בערלינער דרייא-קאיזער-ציזאמענקונפט צו עגטייקלען אנגעפאנגען האטטע.

דיא בוסמארקישע נאר-דייטשע אלגעמייגע צייטונג שרייבט: ווען אויך דייזער גייאלטיגע פריעדענס-בונד אויגע שריפטליכע שטאמפט-פערטראגע אבגעשלאסען וארידן, וא זיך דאך אלדע מעגליכע אויך פייזיגליכע פערטראגע מעהר ווייטר אלס שריפטליכע אבמאכונגען, דא עטעטע דיא גאנצע וועלט דען פריעדען בעגאטטיגט. עסטערייך-אונגארן, דייטשלאנד אונד פראנקרייך-דייטשלאנד אין אלדעם שרעקליכען איזט, בע-גאטטיגען וכעיר דען פריעדען, אויך דייטשלאנד מיט גאנז-שטאטטען געשיכטען. נאכן מאסטרי איזט אויך דאס גלאנצענדסטע בעגלייטסטע. דער קאיזער בעגעיזטיגט דען דייזיגיגע-פאלאסט דעס רוסישען קאיזערס.

מ א ס ק ו י 24-טען פעבער. דער קאיזער פאן עסטערייך ווירד דייטע פאן 9 ביז 12 אידר דען ק ר ע מ ל בעזוכטען אונד מאכט נאכמיטטאגס אייגע וויזיטאטיאנס צו בעזוכטיגען דער שטאדט. — (קרעמל) איזט אייגע גראנדיעזע פעסטונג אין מאסקוי, וא אין גאנצער שטאדטיל מיט גראבען אונד מויערן אומגעבען איזט.)

מ א ס ק ו י 24-טען פעבער. קאיזער פראנץ יאזעף ווירד דייטע אום 9 אידר נאכמיטטאגס בים גענעראל-גובערנער שפייזען. אום 8 אידר אבענדס עראלגט דיא אבדייזע. דער קאיזער ווירד אידער אלד בים ערשיינען מיט דאנקדאנג פעעכיסט. דאס פאלק דרענגט זיך פארטיערערער אן דיא נעהע דעס קאיזערס, אום אים צו זעהען. דאס ווייטער איזט פעעכטע שאן.

מ א ס ק ו י 24-טען פעבער. דיא דייזיגע אמטליכע צייטונג (מאסקווער אנזייגער) בריינגט אין-גען דייטאלליכע אויבער דיא דייזע דעס קאיזערס פאן עסטערייך נאך רוסלאנד. אין דייזעם ווירד געגרייט דיא קאיזער-דייזע אלס אן צייכען דעס פריעדענס אונד דער נוטען גגעגענזייטיגען אונד דער נוטען גגעגענזייטיגען אונד צו בעפעסטיגען פריינדשאפט בען בעגעזיגען דייזער בריידען דייטע מעגעלאנד. פערנער דייטס עס אין דייזעם אריטיקעל: רוסלאנד שטרעבט נידט מעהר דאנאך, אום דייזע גרענצען צו ערוייטערן אונד זיין ווייט צו פערגראסערן, ווייל עס עטעטע אלדעם נאך נידט אבגעטאן האט. ווען זיך דא אבדרינגען פראגען אין אייאפא אייגבילדען, דאס דיא אייגסט אין גראנעם פראגען-ווייך אונטער דעם שוטצע רוסלאנדס בולדען ווערדען. דאגען איזט דיעס עבען נור אייגע דומטע אייגבילדונג. (דערזע אונזערע וועלט-געשיכטע ווייטר (214). דיא פראגען אין עסטערייך ווייפען זיך אויף אייגע פיינדליכע דאלטונג רוסלאנדס געגען עסטערייך נידט מעהר פערלאסטען. אים גע-גענטייל: אונזער וואונש איזט שאן נון אן, דאס גע-וארדע דיא פראגען דאנ בייטאגען וארדען, דיא עטעטע רוסלאנד אונד עסטערייך געשלאס-סענע פריינדשאפט נור נאך בעסער צו בעפעס-טיגען. —

ווי ע ן 24-טען פעבער. דער קאיזער נאמטע פריינטאג פרוה אום 9 אידר אין ווען מיטטעלבס נאך-מאהן אן, וא אין פיערלינגער עמפאנג שטאטטפינדעט.

דעזעע קאיזער-דייזע בעדייטעטע דעמעס דען פארב-לייכען אבשלוס דעס פרידענס-בונדעס, ווילכער זיך בעריישט בייא דער בערלינער דרייא-קאיזער-ציזאמענקונפט צו עגטייקלען אנגעפאנגען האטטע.

דיא בוסמארקישע נאר-דייטשע אלגעמייגע צייטונג שרייבט: ווען אויך דייזער גייאלטיגע פריעדענס-בונד אויגע שריפטליכע שטאמפט-פערטראגע אבגעשלאסען וארידן, וא זיך דאך אלדע מעגליכע אויך פייזיגליכע פערטראגע מעהר ווייטר אלס שריפטליכע אבמאכונגען, דא עטעטע דיא גאנצע וועלט דען פריעדען בעגאטטיגט. עסטערייך-אונגארן, דייטשלאנד אונד פראנקרייך-דייטשלאנד אין אלדעם שרעקליכען איזט, בע-גאטטיגען וכעיר דען פריעדען, אויך דייטשלאנד מיט גאנז-שטאטטען געשיכטען. נאכן מאסטרי איזט אויך דאס גלאנצענדסטע בעגלייטסטע. דער קאיזער בעגעיזטיגט דען דייזיגיגע-פאלאסט דעס רוסישען קאיזערס.

מ א ס ק ו י 24-טען פעבער. דער קאיזער פאן עסטערייך ווירד דייטע פאן 9 ביז 12 אידר דען ק ר ע מ ל בעזוכטען אונד מאכט נאכמיטטאגס אייגע וויזיטאטיאנס צו בעזוכטיגען דער שטאדט. — (קרעמל) איזט אייגע גראנדיעזע פעסטונג אין מאסקוי, וא אין גאנצער שטאדטיל מיט גראבען אונד מויערן אומגעבען איזט.)

מ א ס ק ו י 24-טען פעבער. קאיזער פראנץ יאזעף ווירד דייטע אום 9 אידר נאכמיטטאגס בים גענעראל-גובערנער שפייזען. אום 8 אידר אבענדס עראלגט דיא אבדייזע. דער קאיזער ווירד אידער אלד בים ערשיינען מיט דאנקדאנג פעעכיסט. דאס פאלק דרענגט זיך פארטיערערער אן דיא נעהע דעס קאיזערס, אום אים צו זעהען. דאס ווייטער איזט פעעכטע שאן.

מ א ס ק ו י 24-טען פעבער. דיא דייזיגע אמטליכע צייטונג (מאסקווער אנזייגער) בריינגט אין-גען דייטאלליכע אויבער דיא דייזע דעס קאיזערס פאן עסטערייך נאך רוסלאנד. אין דייזעם ווירד געגרייט דיא קאיזער-דייזע אלס אן צייכען דעס פריעדענס אונד דער נוטען גגעגענזייטיגען אונד דער נוטען גגעגענזייטיגען אונד צו בעפעסטיגען פריינדשאפט בען בעגעזיגען דייזער בריידען דייטע מעגעלאנד. פערנער דייטס עס אין דייזעם אריטיקעל: רוסלאנד שטרעבט נידט מעהר דאנאך, אום דייזע גרענצען צו ערוייטערן אונד זיין ווייט צו פערגראסערן, ווייל עס עטעטע אלדעם נאך נידט אבגעטאן האט. ווען זיך דא אבדרינגען פראגען אין אייאפא אייגבילדען, דאס דיא אייגסט אין גראנעם פראגען-ווייך אונטער דעם שוטצע רוסלאנדס בולדען ווערדען. דאגען איזט דיעס עבען נור אייגע דומטע אייגבילדונג. (דערזע אונזערע וועלט-געשיכטע ווייטר (214). דיא פראגען אין עסטערייך ווייפען זיך אויף אייגע פיינדליכע דאלטונג רוסלאנדס געגען עסטערייך נידט מעהר פערלאסטען. אים גע-גענטייל: אונזער וואונש איזט שאן נון אן, דאס גע-וארדע דיא פראגען דאנ בייטאגען וארדען, דיא עטעטע רוסלאנד אונד עסטערייך געשלאס-סענע פריינדשאפט נור נאך בעסער צו בעפעס-טיגען. —

ווי ע ן 24-טען פעבער. דער קאיזער נאמטע פריינטאג פרוה אום 9 אידר אין ווען מיטטעלבס נאך-מאהן אן, וא אין פיערלינגער עמפאנג שטאטטפינדעט.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

דער וויטשער שיטש איין נושעס ערדע צו נעהמען, דיא וויטשערונגען זיך דעם אנבויע ווער נעסטיש אונד מאן דארף שאן אויף איין נעשענגעטעס יאהר דאסטען. נאטש נעבע עס!

פ ר ו י צ ע ן נעגען דיא פארינע פריינ-נאטשרונג זיך דיא חישנען פרייזע אום 5 קר. נעשטיגען. פער פריה-יאהר 8.10—8.15 גולדען.

ק א ר ן פער מערץ-אפריל 5.17½ — 5.15½ גולדען.

ק ו ק ו ר ו ץ באנאטער 4.70—4.75 גולדען פער צאלל-צענטנער. —

ק ו ק ו ר ו ץ פער מאי-יוני 4.92—4.93 גולדען.

ה א פ ע ר פער 50 פסנדר 2.25—2.27 גולדען.

ה א פ ע ר פער פריה-יאהר 2.26—2.27 גולדען.

מ ע ה ל - פ ר י י ט ע (פער וויינער צענטנער אמטס זאק, פריי אן אם פעסטן): נומ 0: 17 גולד. 50 קר., נומ 1: 16 גולד. 80 קר., נו 2: 16 גולד. 30 קר., נו 3: 15 גולד. 30 קר., נו 4: 14 גולד. 30 קר., נו 5: 13 גולד. 30 קר., נו 6: 11 גולד. 60 קר., נו 7: 10 גולד. 70 קר., נו 8: 10 גולד. — קר., נו 8½: 9 גולד. 40 קר., פינע קלייע 3 גולד. 40 קר., גיאבע קלייע 3 גולד. 10 קר.

ה י ל ז ע נ - פ ר י נ ט ע ע. פיזאלען 6—6½ גולד. לינזען 6½—8 גולד. ערבסען 6—6½ גולד. ווידזע-בוינען 8—8.10, הוזע 4—4.05 גולדען. האנפאמען 4.25—4.50 גולד. (פער 60 וויינער פסנדר). מאהן בלויע 13 גולד.

מ א ה א ר 5½—5½ גולדען.

ו ו י ק ע ן (צום אנבויא) 4.50—4.75 גולדען.

ק י מ מ ע ל 17—18 גולדען (פער מעטצען).

ע ר ד ע פ פ ע ל 2.75 גולד. (פער וויינער צטר.)

א נ ז ל י נ ט ט (בלבן) 26—27 גולדען.

צ ו ו ע ט ש ק ע ן. באמגיש פאס-וויאארע 23½ גולד.

סערבישע זאק-וויאארע 22½ גול.

ק ל ע ע - ז א מ ע ן: אינגאריש לינזערע 17½—28, דעשטא יאהר-קלעע 28—28½ גולד. אינאלענישע לינזערע 27—28 גולדען, דעשטא יאהר-קלעע 28 גולד.

ו ו י נ ש ט י י ן: דאנגערענער 33 גולד. נייזנזעער 30—31 גולד.

נ י ס ס ע. סערבישע 8 גולד.

פ א פ ר י ק א (פרעפארירטע) פיזנא 46 גולדען, נע-וינגערע 36 גולד. שאמגען 65 גולד.

ש פ י ר י ט ו ס פיר נעבריוך גיע מעטראע 62½ — 63 קר., פיעסרעפע-וויאארע 66½—67 קר.

ו ו א כ ס ר א ע נ נ י ע ר 82—83. פיינערע 92 גולד.

פ ע ס ט ע ר ש ל א נ ט פ ע ר ק ט ביא דעם אם 19-טען ד. מ. תיר אנגעראלענען וואגען-מארקעס וואיי-דען פערקויפט 1074 אכסען דאס מאאר פאן 120 ביז 360 גולד. 688 קידע דעם מאאר פאן 115—320 גולדען. 172 מעלק-קידע דאס ישטיק פאן 68—200 גולד. 71 ששיק ביספל דאס מאאר פאן 110 — 225 גולדען. — ר י נ ד פ ל י י ש פער צענטנער 27 גולד. 50 קר. ביז 31 גולד. 50 קר.

ווייענער פרייזע.

ש פ י ר י ט ו ס: עדעלפעל-שפיריטוס 62½ קר.

ר י ס א ל 17½ גולד. — לינאל 23½—24 גולדען.

פ ע ט ר א ל ע א ם —.12 גולדען.

לאטטא-צידונג פאם 21. פעבער 1874.

ווייען 46 54 76 32 15

אנצייגען*).

יין של פסח!

לאזאר שטערן אין אילדאק (אין סרמיען) עמפפיעהלט זיין לאנגע איינער הוידרעט איטער נושען יין כשר של פסח אונד צייאר: ווייסען, שילדער, ראטשען אונד שווארצען, צו מאג-ליכסט בילליגען מאנעספרייזען. דיא וויינע זינד בחכשר גמור נעמאכט, ווייא דאס נאכשטעהענדע כתב תעודה פאן אינזערעם עדרייזדיגען ראבבינער נ"י בעווייזט:

כתב תעודה

על היין כשר, אדום ולבן שיללער של ראש הקהל יא"א וחדר על דבר ה' ותורתו, ב"ש כה' ר' אלעזר שטערן נ"י מאילדאק, כי היין שלו נעשה בהכשר גמור ע"י ישראלים כשרים. לכן יכול כל איש מישראל לסמוך עליו בלי שום פרפוק וחשש לא משום מגע נכרי ולא משום סתם יינם כי הכל נעשה בהכשר גמור בין המשמר בעצמו.

הלא"ל באתי על החתום פה אילדאק יום ה' לפ' משפטים תרלד רפ"ק.

הק' מאיר בר"א הייזער,
חונה פה הנ"ל והנדול ע"א.

פ ס ח מ ע ה ל

ווייל מאכען הויטיגע דיא דאפליכע אנצייגע, דאס ווייל זיא ווייא יעדעם יאהר אויך דייער אס-טערעמל אללער נאטשרונגען אינגאר אויפיזכ דעם עדרייזדיגען בויא-פעסטער דאבבנא-מעס, אונד אונזער שפעציעללער אויפיזכ ווי-נער עדרייזדיגען דאבבנאמאס-פרייזעס הערדן מאמעל לאיי בייזאל ציייען.

אויפטרעגע ווערדען פאם 1. פעבער אב עפפעקטויירט.

פאנגאיא-דאמפפמיהל
נעזעלשאפט.

*) פיר אנגאבען איטש דיא רעראקציאן נישט פיר-אנטוואָרטליך.

אנצייגע.

דען לאבליכען איזראעליטישען קולטוס-געמיינדען מאכען וויר הייעמיט דיא דאפליכע אנצייגע, דאס הייער אינזערער אייפפארדי-הונג ציפאלגע אין דער אין אינזערער אינמיט-טעלבארען נעזעץ בעפיעהלט בען

לויזיזן-דאמפפמיהלע

פ ס ח מ ע ה ל

אינטער אינזערער אויפזיכט ערציינט ווערד, וויא-דורך ווייר אין דען שטאנד נעזעטצט זינד, דיא שטרענגסטע רישעללע אויפזיכט אינמיט-טעלבאר אויסצואיבען.

דאס אבערראבבינאט דער אלט-אפנער קולטוס-געמיינדע:

מ. י. שטערן קולטוס פארשטאנד.

בעזיעהנגנעמער אויף פארשטעהענדע מיט-טהיילונג מאכען ווייר אויגען הערזארך דיא אנ-צייגע, דאס ווייר הייער

פ ס ח מ ע ה ל

אינטער אויפזיכט דעם ערהווייהדיגען

אלטאפנער אבערראבבינאטעס

ערציינען, אונד ערזוכען אים ערטהיילונג איהר דער ווערדען אויפטראגן, ווערלבע פאם 8. פעב-בער אנגעפאנגען אויסגעפיהרט ווערדען קאننען.

נאכדעם ווייר נור אין געווייסעם הייגאנגס הייזעם מעהרעם ערציינען, זא בישטען ווייר אום דיא בעשטעללונגען יע עהער צוקאممען צו לאסען, אום אללען אויפפארדערונגען גע-נוגען צו קאننען.

לויזיזן-דאמפפמיהל
אקציענגעזעללשאפט.

ע. מאننאבערג

אין פעסט

עמפפיעהלט זיין לאגער אונד פאבער עפפע-עפפעקטן פיר אמעריקאנישע אינגען ווערדען אויך שלוסע געמאכט.

פ ר ו כ ט פ ר י י ט - ט א ב ע ל ל ע

פ ר ו כ ט פ ר י י ט ע	קוארטעפער געוויכט	פער צאלל-צענטנער
ווייצען מאמעפר	81	7.45—7.60
„ „ „	82	7.60—7.70
„ „ „	83	7.70—7.85
„ „ „	84	7.85—7.95
„ „ „	85	7.95—8.05
„ „ „	86	8.05—8.15
„ שיינס	81	7.55—7.70
„ „ „	82	7.70—7.85
„ „ „	83	7.90—7.95
„ „ „	84	7.95—8.05
„ „ „	85	8.05—8.20
„ „ „	86	8.20—8.30
„ פעסטער מארקע	81	7.50—7.65
„ „ „	82	7.65—7.75
„ „ „	83	7.75—7.85
„ „ „	84	7.85—8.—
„ „ „	85	8.——8.15
„ „ „	86	8.15—8.25
„ ווייטענבירנער	81	7.70—7.80
„ „ „	82	7.80—7.95
„ „ „	83	7.95—8.05
„ „ „	84	8.05—8.15
„ „ „	85	8.15—8.25
„ „ „	86	8.25—8.35
פער מעטצע		
קארן	80	5.60—5.55
נידעטע מאלץ	72	4.50—4.30
„ פיעטזע	72	3.80—4.—
האפער	50	2.25—2.27
קוקורוץ באנאטער	פער מעטצען	4.75—4.70
„ אונגעריש נאשטיג	„ צענטנער	4.70—4.65
דעמפ קאל	75	—.—.—

ק ו ר ז - ט א ב ע ל ל ע פ א ם 21. פ ע ב ע ר

	ק' אל
מעטצער אמסטערדאם-באנק	730 —
מעטצער נעטהערלאנד-באנק	40 —
דאנאוא-אונגאריש	52 —
אינלענדישע-באנק-אקציען	48 —
אנטער אמסטערדאם-באנק	180 —
לאנדאנ עזטערדאם-שפאנדאמעט	81 —
אנטער מיזזיסיפי	52 —
מעטצער עזטערדאם אמעריקאנישע	—
מעטצער מארשעלענישע	55 —
מעטצע-אפזונד וויסבאדענישע	181 —
דעטצע צוישען מעטצען	164 —
מאנדשוריע דער אונגאריש מארגענדיר-	
יום צו 5 אינגארד פרעטצע	86.25
דער אונגאריש-וויסבאדענער-באנק צו	
5 אינגארד פרעטצע	79 —
דער אינגאריש אלגעמיינע-באנק אונגאריש-	
אוסטרעיך צו 5 אינ. אינגארד פרעט-	
צענט	84.50
דעטצע צו 6 פרעטצענט	86.50
דער מעטצער אמסטערדאם-באנק	86.50
דעטצע-בריף-אקציען	84 —
נאדי-אטס-באנק	110.50
אינגאלאר-פרעמאנד	144 —
אונגאריש אנטעאלן	57 —
פרייס באנק	2.90 —
דעפאזיטען באנק אקציען	138 —
לאנדאר-אלגעמיינע באנק אקציען	139 —
פראנט-אוגוסט באנק אקציען	205.50
לאנדאר-וויינער-באנק אקציען	232.50
לעמבערג-טשערנאוויטץ-יאסי באנק	143.50
לעמבערג-טשערנאוויטץ	241.50
באנק-	979 —

	ק' אל
מאלאגע צו 40 גולדען ק. מ.	23.75
דאנאי צו 40 „ „	28 —
פס נעמצאס צו 40 „ „	24.50
אנטער צו 40 „ „	24 —
וויינישגרעטס צו 20 גולדען ק. מ.	20.50
מאלדשטיין צו 20 „ „	21 —
קולדענהוף צו 10 „ „	14.25
וויינבלאטס צו 10 „ „	13.75
סטאמפליגיר צו 20 „ „	18 —
אונגארישע לאנד צו 20 גולדען	18 —
דאנאיער לאנד	17.50
מאלצאנינער לאנד צו 20 גולדען	20.50
מוזיקער לאנד	46 —
דעטצע 50 פראנק אינגאלענען	21 —
אונגאריש פרעמיען-לאנד א 100 גולדען	79.25
דעטצע צו 50 גולדען	79 —

ווערטה-פאפיערע.

	ק' אל
אינגאריש נאטיאנאלאנלייהען	75.50
פעסטער-באנאטער	75 —
דונענלייהען	73.75
באנאטער	77.50
בוראנייער	75.50
אונגאריש אינגענאר-אנלייהען	98.25
וויינערלייהען-אנלייהען-אפלאגאנגען	71 —
פעסטער שפאנדאנ-באנק	149 —
אונטער שפאנדאנ-באנק	100 —
מיזזיסיפי-באנק	30 —
אונגאר-באנק 4 פרעצענט	33 —
אונגאריש באנקנאטן	58.75
שפאר- אונד קרעדיט-פעראיין	62 —
אונגאריש קרעדיט-באנק	152 —

ב א ל ל ע נ - מ ע ר ל

	ק' אל
נעטצער 0	30.50
„ 1	29.80
„ 2	28.90
„ 3	27.10
„ 4	25.30
„ 5	23.50
„ 6	20.50
„ 7	18.00
„ 8	17.70
„ 8½	16.30

נ ע ל ד - ק ו ר ז

וויענער-אשיג	105.50
וויאנער	5.32
דעטצע-אונגאריש 8 גולדען ק. מ.	
שטיק (20 פראנק)	8.91
נאפאלעאנער	8.91
פרייטשע מאלער (מאקסנאפיליענען)	1.66
וויטשע וויטל	1.55

לאאיע.

1864-ער לאאיע צו 100 גולדען	141.25
דעטצע צו 50	135 —
1860-ער נאטיע לאאיע	104.25
דעטצע פיזעטל	109.50
1854-ער 4 פרעצענטיגע שפאנדאנ-לאאיע	98.25
1839 יאנדשיטיר-לאאיע נאטיע	305 —
דעטצע פיזעטל	282 —
לאאיע רענעזעטיגע	23 —
דרעזדנער-לאאיע	170.25
פרייבורגער לאאיע פער 100 גולדען	— —
פרייבורגער לאאיע פער 50	53.50
לאאיי-אפפערזיפ-פארדיע-לאאיע	94 —
מאלם צו 40 גולדען	32.25

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS.

Budapest, 1874. Druck v. Burian & Grünbaum, Waitznerboulevard, Marokkanerhof.

שטאנדען ווערדען. נעהמען וויר פאלגענדעס ביישפיעל אן: ביי דער „קדושה" איזט „מנהג ספרד" אנציפאנגען מיט „כתר" אונד ביי „מנהג אשכנז" איזט ווידער „נעריצך" צו זאגען, אבער אינטערעססען געהארען דיא עהרליבען ספרדים אונד אשכנזים צו איינעם „קהל ישראל". ווענן אבער איינע געמיינדע, וויא צום ביישפיעל אין וויען, אללע געבעטע, וועלכע זיך אויף „בנין ירושלים" אונד „ביאת משיח" בעציעהען, אבשאפפט, דאנן איזט קיין מנהג, זאנדערן שאן דער ג ל ו י ב ע אבגעשאפפט ווארדען. נון קאננטע מאן וואהל נאך איינווענדען, דאס יענע וויענער, וועלכע אן איינען אונזערער 13 גלויבענס-ארטיקעל (י"ג עקרים) ניכט גלויבען, גאנץ איינפאך קיינע יודען זייען, אונד דא דיעס היער דאך ניכט אפפענטליך דער פאלל איזט, זא ווערען אין אונגארן קיינע צווייערלייא יודען. גוט! לאססען וויר דיעזע פראגע היגנעשטעללט זיין, געבען וויר נאר דען הערדען פאן דען קאנגרעס-פארטייא צו, דאס זיא איך דיאזעלבען יודען וויא דיא ארטהאדאקסען ווערען, געבען וויר איהנען נאר צו, דאס דיא ארטהאדאקסען איך דיא גענגער דער הייטיגען שולען זינד, דא אין דענזעלבען דער יידישע אונטערריכט גאנץ פערנאכלאססיגט איזט — דאס אללעס וואללען וויר איהנען צוגעבען, אום נון דיא אנגעלעגענהייט זעלבסט פאן איהרעם שטאנד-פונקטע אייפאססען צו קאננען אונד וואללען בלאס נור נאך דאס געזעטץ פאן גלויבענס- אונד געוויססענס-פרייהייט צו הילפע נעהמען, נאך דיעזעם קאנן מאן נור צור איינהאלטונג דער שטאאטס-געזעטצע, ווענן זיא איך געגען דיא רעליגיאן זינד, געצוואונגען ווערדען, אבער צו אנדערען פעראדנונגען, וועלכע געגען דאס רעליגיאזע געוויססען זינד, דארף ניעמאנד געצוואונגען ווערדען. נון קאנן דער פראממע יודע מיט רעכט אייפטרעטען אונד זאגען: דיא שולען, וועלכע שאן נאך דען שטאאטס-געזעטצען בעשטעהען מיססען, זאללען נון בעשטעהען אונד פאם שול-פאנדע ערהאלטען ווערדען — שטאאטס-געזעטץ בלייבט שטאאטס-געזעטץ — אבער פיר דאס סעמינאר עקסיסטירט דאך קיין שטאאטס-בעפעהל, ווארום זאלל איך אלזא פאן מיינעם געלדע איינע אנשטאלט ערריכטען לאססען, דערען גאנצע איינריכטונג געגען מיינע רעליגיאזע איבערצייגונג איזט? האט יא דאך אונלענגסט איין ניכט-יודע אין דער פעסטער שטאדט-רעפרעזענטאנץ געזאגט, דאס איך דיא גייסטליכע-סעמינאריען געזעטצליך אבגעשאפפט ווערדען זאללען, ווארום זאלל נון גערארע איין ראבבינאטס-סעמינאריום פאן דעם געמיינזאמען שול-פאנדע ערריכטעט ווערדען?

*) ט ר ע פ פ ע ר.) דער יידישע קויפמאנן ליב צוקערמאנדל אוס בראדי קויפטע אונלענגסט צעהן שטיק לאזע פאן דער וויענער ארמען-לאטטעריע אונד פאן דיעזען 10 מאכטען 7 לאזע פערשיעדענע קלייגע טרעפפער — אונד צוואר האט ער: 1) הונדערט שטיק דוקאטען, 2) איינע גאלדענע אנקער-אוהר, 3) איין גאלדענעס ארם-באנד, 4) איין זילבערנעס עסצייג, 5) איינען פראכטפאללען טעפפיך, 6) איין שטיק האללענדער-לייניוואנד אונד 7) איין שרייבצייג אוס ביגא-זילבער געוואננען.

*) איין „זעלבסט - מארדער" אויף ר ייזען.) פאריגע וואכע איזט אין וויען איין אגענט, נאמענס מארין בראנדלער פערשוואונדען. ער היגטערליעס איינען בריעף אן זיינע פרויא, דאס ער דורך איינען זעלבסטמארד זיינעם שווערען לעבען איין ענדע מאכען וויללע. דיא ארמע פרויא טרויערטע אום איהרען מאנן, מאן ליעס איהן אין דער דאנויא זוכען — — וועהרענד אבער אונזער העלד בראנדלער אין פראנקפורט אם מיין וואר אונד דארט אום איינע אנשטעללונג אנזוכטע. ער צייגטע זיינע צייגניסע פאם הערדן איבראהן אוס וויען, ביי וועלכעם ער מעהרערע יאהרע בעשעפטיגט וואר אונד דער פראנקפורטער קויפמאנן טעלעגראפירטע אום נעהערע ערקונדיגונג נאך וויען צום הערדן איבראהן — אונד הערר איבראהן שיקטע אום דיא ארמע וויטווע, אום איהר צו צייגען, דאס איהר זעלבסט-מארדערישער מאנן גאנץ געזונד אויף רייזען איזט, אום זיך איינע שטעללע צו זוכען. בראנדלער וואללטע זיך ווארשיינליך נור פאן זיינער פרויא טרעננען אונד בענוטצטע דאהער דיעזען נידערטרעכטיגען אויסוועג.

*) איין קינדעס-מארדער.) אין דער געמיינדע אדוואדנאק (אים טאראנטאלער קאמיטאטע) וואהנענדער ווירטה וואר מיט זיינעם ווייבע אין שטרייט געראטהען אונד וואללטע דיאזעלבע שלאגען. דיא פרויא קאננטע שאן דען צארן איהרעס מאננעס, זיא וואר דאהער שנעלל אוס דעם צימער ענטפלאהען אונד טראטצדעם דער מאנן זיא אפט צוריקגערופען האטטע, וואללטע זיא דורכאוס ניכט קאממען. אין זיינעם שרעקליכען צארנע נאהם ער זיין דריא-יאהריגעס קינד אונד האטטע דעמזעלבען מיט איינעם קיבעל-מעססער דען קאפף אבגעשניטטען. אלס ער נון הערטע צור בעזיננונג געקאממען וואר, גינג ער אין דאס דארפס-הויז, אום זיך זעלבסט אלס מארדער זיינעס איינענען קינדעס אנצוצייגען. אלס מאן איהן פראגטע, ווארום ער זיין אונשולדיגעס קינד ערמארדעט האטטע, אנטווארטעטע ער: „איך גלויבטע, דאס קינד ווערדע שרייען אונד אויף דאס געיאממער ווערדע דיא מוטטער הערביא-איילען אונד דאנן העטטע איך זיא אומבריגען קאננען." דער קינדעס-מארדער ווארדע זאגלייך איינגעשפעררט אונד זיעהט יעטצט אים קאמיטאטס-געפענגניססע זיינער שטראפע ענטגעגען. —

*) איינע רויב מארד-געשיכטע.) אם 19. פעבער קאם דער אין לאזארפאלד וואהנענדע יאקאב שאף פאן גראס-בעטשקערעק נאך הויזע, וואו ער 1600 גולדען איינקאססירט האטטע. אם זעלבען אבענדע ווארען צוויא אלס ציגיינער פערקליידעטע מענשען אין זיינער וואהנונג איינגעדרונגען אונד באנדען איהן מיט שטריקען אונד לעגטען איהם איין טוך אין דען מונד, דאמיט ער ניכט שרייען קאננע. דיא פרויא דעס הערדן שאף וואללטע איהרען מאנן ווערהען, ווארויף איהר אבער דיא רייבער דען האלז אבגעשניטטען האבען. הערר שאף מוססטע איהנען היערויף נאך דען ארט אנגעבען, וואו ער דאס געלד פערוואהרטע אונד זיא נאהמען פאן דארט 600 גולדען, ווארויף זיא וועגגינגען. דער בערייבטע מאכטע נון לערם אונד עס קאמען אלסבאלד לייטע הערביא, וועלכע איהן פאן זיינען שטריקען בעפרייטען. אין דער טאשע דער ערמארדעטען פרויא פאנד מאן דאנן דיא איבריגען 1000 גולדען. ביזהער קאננטע מאן דיא מארדער ניכט ענטדעקען.

*) פאן וואלפען געפרעססען.) וויא דיא „אגראמער צייטונג" מעלדעט, ווארדע אין ק א ר ט ש נ י ע איין וואלד-היטער פאן דען וואלפען צעררייססען אונד אייפגעפרעססען.

*) פאלשע ערדעלשטיינע.) גענעראל לאמארמארא וואללטע יעטצט דעם דייטשען קאיזער בעווייזען, דאס ניכט נור זיינע פאליטיק אונד זיינע ליעבע צו עסטעררייך-אונגארן אדער איטאליען פאלש זינד, זאנדערן דאס איך דיא ערדעלשטיינע, וועלכע ער אין דען איסצייכנונגס-ארדען האט, עבענזא פאלש וויא זיינע ליעבע זייען. גענעראל לאמארמארא האט נעמליך אים יאהרע 1861 פאם פרייסישען קאניג ווילהעלם דען ראטהען אדלער-ארדען אין ברילאנטען בעקאממען. יעטצט האט נון לאמארמארא דיעזען ארדען דעם דייטשען קאיזער צוריקגעשיקט, אום איהם צו צייגען, דאס דיא ברילאנטען אינעכט זינד — אונד איינען ארדען אויס גלאז וויללע ער ניכט האבען.

*) דאס טרייבען דער זידסלאווען.) היעזע וויר דעם „פעסטער ללאיד" אים צ ע ט י נ י ע פאלגענדעס טעלעגראפירט: דיא שטאדט בעפינדעט זיך אין גראסער אייפרעגונג, דער וואיוואדע דראגאניטש ווארדע אויף אפפענער גאססע ערשאססען. („צעטיניע" איזט דער הויפטארט פאן מאנטענעגרא אונד „וואיוואדע" בעדייטעט זא פיעל אלס גיבערנער אדער אבערגעשפאן.)

פאליעטאן.

הב! הב!

(פארטזעטצונג.)

„אונטערשרייבע! (שריע פינספירנער) היער איזט איינע איינגעטונקטע פעדער! ווענן דוא ניכט וויללסט אונטערשרייבען — זיעהע היער דיעזע גראסע זעכס-לייפיגע פיסטאלע — ווענן דוא ניכט גלייך אונטערשרייבסט, זא שיעסע איך דיך ניעדער!" —

ציטטערנד זאה אמאליע דיא מארד-וואפפע אין דען הענדען איהרעס פערצווייפעלטען מאננעס. „וואס זאלל איך אונטערשרייבען?" (פראגטע זיא).

„עס איזט איין בירגשאפטס-שיין (אנטווארטעטע פינספירנער), מאכע קיינע אומשטענדע, אונטערשרייבע! — אדער איך ערשיעסע ערסט דיך אונד דאנן מיך."

„לאססע מיך דאך וועניגסטענס איבערלעגען, איך קאנן דאך אים בעסטע ניכט אונטערשרייבען!"

„מיינעטוועגען שטעהע אויף!"

דאס אונגליקליכע ווייב שטאנד אויף, דער פערצווייפעלטע מאנן היעלט דיא פיסטאלע פארטוועהרענד געגען דאס ווייב געריכטעט אונד ליעס זיא ניכט אויס דען אויגען.

אמאליע נאהם דאס פאפיער אויס זיינער האנד אונד גינג אן דען שרייב-טיש; זיא זעטצטע דיא פעדער אן, אום צו שרייבען.

„איך קיננטע קיינען שטריך הערויס (זאגטע זיא), דיא פעדער שרייבט ניכט!"

פינספירנער נאהם דיא פעדער, אום זיא גוט צו מאכען, דיעזען מאמענט בענוטצטע אמאליע, זיא ליעף שנעלל צור טהירע, דרעהטע דען שליססעל אום אונד אפפנעטע אונד ענטוישטע אין דען הויזגאנג אונד ליעף דיא טרעפפע הינאויף אין דיא וואהנונג איהרער מוטטער. וויא איין וואהנזיננינער ליעף איהר פינספירנער מיט זיינער פיסטאלע נאך. אמאליע ריעס דיא טהירע דעם שלאפצימערס איהרער מוטטער אויף אונד שריע: „מוטטער, מוטטער! הילף מיר, ער וויללל מיך ערמארדען!"

פרויא ציגנראף לאג אים פעסטען שלאפע, אוס וועלכעם דער אנגסט-רוף איהרער טאכטער זיא ערוועקטע. זיא שפראנג פאם בעטטע אויף אונד זאה ביים שיינע דער נאכטלאמפע איהרע טאכטער אים ווייסען נאכט-געוואנדע, זיא האטטע עטוואס פאן ערמארדען, זיא שפראנג דאהער פערשלאפען אויס דעם בעטטע אונד שריע: „דאס איזט דער גייסט מיינער אמאליע, מאן האט זיא ערמארדעט!"

אין דער אפפענען טהירע ערשיען יעטצט דאס בלייכע געזיכט פינספירנערס, ער ריעף וויא איין וואהנזיננינער: „דוא האסט מיך בעטראגען, דוא קאממסט היינטע ניכט לעבענד הערויס!" ער האב דיא פיסטאלע אין דיא האהע אונד צילטע אויף זיין ווייב.

פרויא ציגנראף שטירצטע זיך איהם אין דען ארם אונד שריע: „אונגליקליכער, וואס וואללען זיא טהון?"

„וואס איך טהון וויללל? מיין ערצלאזעס ווייב וויללל איך אומבריינגען — אונד דאנן מיך זעלבסט!"

„הערצלאז? (פראגטע אמאליע) הערצלאז ביזט דוא."

„אום וואס האנדעלט עס זיך דענן היער? (פראגטע פרויא ציגנראף) איבריגענס איזט יא היער קיין ארט צום אונטערהאנדלען, געהען זיא אין איהר וואהנצימער פינספירנער, איך געהע איהנען באלד נאך."

פינספירנער גינג — אונד אמאליע ווארף זיך וויינענד אום דען האלז איהרער מוטטער אונד זאגטע: „ער האט נון איך דיין פערמאגען פערלארען, יעטצט וויללל ער דאס מיינע אונד דעסהאלב בעדראהט ער מיך מיט דעם טאדע!"

פרויא ציגנראף נאהם איהרע טאכטער ביי דער האנד אונד גינג מיט איהר צו פינספירנער. היער ענטשטאנד נון פאלגענדעס געריצטעס געשפרעך:

„פינספירנער (ריעף פרויא ציגנראף), איהר בענעהמען איזט איין גאנץ שרעקליכעס!"

„שרעקליך! פרייליך איזט עס שרעקליך! עס האנדעלט זיך ביי מיר אום עהרע אונד לעבען. ווענן אמאליע דען שיין אונטערשרייבט, זא ווירד מיר בידעס ערהאלטען, ווענן ניכט, זא ערלעבע איך דען מארגען ניכט."

„אבער וויא האבען איך שאן מיין פערמאגען פערלארען?"

„איך ווערדע עס ווידער צוריק געווינען!"

„איך מאכע איהנען קיינען פארוואורף: אבער שאנען זיא מיינע טאכטער: וואס זאלל אויס איהר אונד דעם קינדע ווערדען, ווענן זיא ווידערום שלעכט שפעקולירען?"

„אונד וואס זאלל אויס מיר ווערדען? מיינען זיא, איך קאננטע עס ערטראגען, וויא מיינע פיינדע איבער מיך שפאטטען אונד לאכען ווערדען; ניין! ניכט איינען אויגענבליק ערטראגע איך עס!"

„האבען זיא ליעבער בערנהארד פערטרויען צו גאטט!"

פינספירנער לאכטע אונד זאגטע: „זעהען זיא ליעבער, דאס מיר איהרע טאכטער דורך איהרע אונטערשריפט העלפע." —

„אמאליע מיין קינד רעטטע איהן!"

(פארטזעטצונג פאלגט.)

אויס דעם אונגארישען רייכסטאגע.

וויר האטטען נון ווידער איינע רייכסטאגס-זיטצונג — אונד נאטירליך ווידער מיט איינעם שקאנדאלע פאן דען הערען אייסערסט-לינקען. וויא וויר בערייטס אין נומ' 12 מיטטהיילטען, האבען דיא אייסערסט לינקען וועהלער אויס אראניאש מעדיעש איין געזוך אן דען רייכסטאג איינגערייכט, דאמיט דערזעלבע גאנץ אויסאיינאנדערגעהע אונד מעהר קיינע זיטצונגען אבהאלטע. דיעזעס געזוך קאם נון יעטצט צור וייטערן פערהאנדלונג. עס איזט אונטערצייכנעט פאן איינעם געוויססען שעליעבי אונד שינקא.

דער אייסערסט לינקע דעפוטירטע שאליטמאשי זאגטע היעריבער: האבען דען דיעזע לייטע אונרעכט, ווענן זיא דאס אויסאיינאנדערגעהען דעס רייכסטאגעס פערלאנגען? האבען וויר דענן איינע צוזאממענהאלטענדע פארטייא אים גאנצען רייכסטאגע? איך מיינע איך, דאס וויר צוערסט איין נייעס פריינזיגעס וואהל-געזעטץ שאפפען, נאך וועלכעם אללע בעשטעהענדען פערהינדערט ווערדען, דאנן אן דען קאניג איין געזוך ריכטען זאללען, דאמיט ער דיעזען רייכסטאג אייפלאזע אונד איינע נייען איינבערופע. (ביא דיעזעם נאטהשטאנדע קאנטען וויר עבען איין פאאר נייע וואהל-שלעגערייען געטריבען.)

דער געמעסיגטע לינקעדעפוטירטע טשערטאני איזט אבער זעהר שטארק געגען דיעזעס געזוך אייפגעטרעטען. ער זאגטע: דיעזעס קעקע געזוך קאננטען וויר ניכט שטיללשווייגענד היננעהמען. ווענן מאן אין פראנקרייך אן דיא נאציאנאלפערזאממלונג איין געזוך ריכטען ווירדע, דאס דיא דעפוטירטען נאך הויזע געהען מאגען, העטטע עס נאך איינען זינן, ווייל דער נאציאנאל-פערזאממלונג אייך דאס רעכט צושטעהט, זיך אייפצולאזען; ביא אונס אבער בעשטיממט עס דאס געזעטץ, ווער דען רייכסטאג איינבערופט אונד ווער איהן אייפלאזט — נעמליך דער קאניג. ווענן מאן דאהער דען רייכסטאג ביטטעט, זיך אייפצולאזען, זא איזט דאס איינע ניעדערטרעכטיגקייט פאן דיעזען ביטטגעזוך-שרייבערן געגענאיבער דעם רייכסטאגע. איינע זאלכע ניעדערטרעכטיגקייט מוס דער רייכסטאג ענטשיעדען צוריקווייזען. מאן מאג איבער דיא נאטהוועדיגקייט דער רייכסטאגס-אייפלאזונג וויא איממער דענקען, דאך איין זאלכעם געזוך קאנן דער רייכסטאג ניכט אננעהמען, ווענן ער זיך ניכט זעלבסט ערניעדריגען וויללל.

דער אייסערסט-לינקע שימאני זאגטע: עס איזט שאן אהנעהין קיין געוואהנליכער צושטאנד, ווענן אן דען רייכסטאג געזוכע קאממען, דאס ער אויסאיינאנדערגעהען מאגע. ווענן דיא וועהלער אין איהרע דעפוטירטען קיין פערטרויען מעהר האבען, זא האבען זיא דאס רעכט צו זאלכעם שריטטע, דא דער רייכסטאג ביז יעטצט נאך גאר ניכטס געטהאן האט.

דער אייסערסט לינקע טשיקי שריע ווידער איין טשערנאטאני זעהר צארניג: זיא הייסען דאס געזוך איינע ניעדערטרעכטיגקייט, איך פינדע וויעדער דיעזען איהרען אויסדרוק פיר ניעדערטרעכטיג!

היערויף זאגטע דער אייסערסט לינקע דעפוטירטע בארלעא צו טשערנאטאני: ביים צוזאממענטריטטע דעם רייכסטאגעס האסט דוא יא זעלבסט אין דיינער צייטונג (עללענאר) געשריעבען, דאס דער רייכסטאג אונגעזעטצליך געוועהלט איזט אונד הייטע האלטסט דוא איינען דערארטיגען אויסדרוק פיר ניעדערטרעכטיג?

דער רעכטע אונד זעהר געלעהרטע דעפוטירטע פראנץ פולסקי ערוויעדערטע היערויף: דיא גאנצע זאכע איזט גאר ניכט דער מיהע ווערטה, זא פיעלעס דאריבער צו שפרעכען. אין ענגלאנד האבען איינמאל דרייא שניידער-געזעללען אים נאמען דעס גאנצען פאלקעס פאן ענגלאנד אן דאס פארלאמענט איין געזוך געריכטעט, דאס עס דאס מיניסטעריאום אבשאפפען זאלל, וואס נאטירליך איין גראסעס געלאכטער הערפארגערופען האטטע — אונד הייטע קאממען נון צוויא מענשען וויא שעליעבי אונד שינקא אונד גלייבען אים נאמען פאן גאנץ אונגארן צו שפרעכען. דיא הערען וועהלער אין אראניאש מעדיעש האבען דאס רעכט צו וועהלען, ווען זיא וואללען; אבער אים רייכסטאגע זעלבסט האבען נור איהרע דעפוטירטען אונד ניכט זיא דען איינפלוס. דער רייכסטאג מוס אין יעדעם לאנדע רעשפעקטירט ווערדען, ווענן מאן פאן דעם רייכסטאגע מיט איינער זאלכען געריגשעטצונג שפרעכען דארף וויא לאיאש שינקא אונד שעליעבי דאני שפרעכען, דאנן פערדיענען גאר זאלכע מענשען ניכט, איינען רייכסטאג צו האבען. וויר זינד עס לידער געוואהנט, דאס דיא מיניסטער-באנקע צו שאנד-באנקען געווארדען זינד אונד דאס מאן דיא מיניסטער פארטוועהרענד בעשימפפט; ווענן נון אבער אייך דער גאנצע רייכסטאג ניכט רעשפעקטירט ווירד, וואס גיבט עס דאנן, וואס זיך נאך רעשפעקט פערשאפפען קאנן. ווענן דאס פאלק זעלבסט זיינע דעפוטירטען ניכט אכטעט, ווער קאננטע עס דאנן איינעם קאיזער אדער קאניג פערארגען, ווענן ער דאנן זעלבסט דיא דעפוטירטען אויסאיינאנדערייאגט אונד איינע הארטע פאלקסבעדריקענדע רעגיערונג איינזעטצט, וויא עס נאך דער 1848-ער רעוואלוציאן וואר. ווער דיא וועלטגעשיכטע קעננט, ווייס עס, דאס אין דערארטיגען פאללען נאך אבשאפפונג דעם רייכסטאגעס נור דאס רעגימענט מיט דען וואפפען צו הערשען אנגעפאנגען האטטע. ווערע אונזער קאניג ניכט איין פריכטיג קאנסטיטוציאנעלל געזינט, דאנן ווערע היער שאן לענגסט יענער פאלל איינגעטרעטען. —

ענדליך היעלט דער פיהרער דער געמעסיגטען לינקע, נעמליך העררן טיסא פאלגענדע רעדע: „וויר זינד נאך ניכט זא וייט, אום דאס איינגרייפען דער רעגימענטס-וואפפען צו בעפירכטען, דענן ווענן שעליעבי אונד שינקא ווירד נאך קיין האני קאממען, דיעס קאננטע נור דער פאלל זיין, ווענן מעהרערע שעליעבי אונד שינקא אים לאנדע וועהרען. דאך איך געבע העררן טשערנאטאני רעכט. דאס געזוך פאן אראניאש מעדיעש ערשיינט מיר דאראן, אלס ווענן איך יעמאנדען ערזוכען זאללטע, זיך זעלבסט צו ערשיעסען — אונד עבענזא איזט איין געזוך אן דען רייכסטאג זיך זעלבסט אייפצולאזען; דאס איזט וואהרליך זעהר ניעדערטרעכטיג! דיא הערען אייסערסט לינקען זאגען, דאס דיא פארטייען ניכט מעהר צוזאממענהאלטען, וועלכע פארטייא איזט דענן נאך אינטער זיך זא צערפאללען וויא דיא אייסערסט-לינקע פארטייא זעלבסט? העררר שאלימאשי האלט דיא רעגיערונג אונד דען רייכסטאג פיר אונגעזעטצליך; וויא קאנן ער דאני פאן דעמזעלבען דיא אויסארבייטונג איינעם נייען וואהל-געזעטצעס פערלאנגען? וויא קאנן איינע אונגעזעטצליכע רעגיערונג איין געזעטץ שאפפען?

שליעסליך ווארדע דאס געזוך גאנץ איינפאך צוריקגעוויעזען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא קאניגין) האט פיר דיא היעזיגען ארמען לייטע, וועלכע זיך אן זיא אים געלד-אונטערשטיטצונג געווענדעט האבען, 300 גולדען געשפענדעט.

* (דער מיניסטער) האט דעם מאראמאשער קאמיטאטע אויסער דען בערייטס געגעבענען 1500 גולדען נאכמאלס 500 גולדען אנגעוויעזען, אום זיך דארט דיא מיטטעל צו פערשאפפען, דיא אויס דער בוקאווינא הערינבערגעקאממענען רייבער איינצופאנגען.

* (דיא 12-ער קאממיסיאן) האט נאך איממער ניכט איהרע שוויעריגען ארבייטען בעענדעט, וויא עס הייסט, האט זיא שאן איינען פערטיגען פלאן צו שטאנדע געבראכט, נאך וועלכעם דאס לאנד יעהרליך פינף מילליאנען ערשפארען קאננטע. אין איינינגען טאגען ווירד דיעזע קאממיסיאן איינע אפפענטליכע זיטצונג אבהאלטען אונד וויר ווערדען זאדאנן דיעזען איהרען פלאן מיטטהיילען קאננען. —

* (דיא מיניסטער-קריזיס.) דער קאניג קעהרט מארגען נאך ווין צוריק, עס איזט דאהער וואהרשיינליך, דאס אונזער מיניסטער-פרעזידענט סלאווי שאן איבערמארגען נאך ווין רייזען ווערדע, אום זיין אבדאנקונגס-געזוך דעם קאניגע צו איבערגייבען. אין פאלגע דעססען בעגיננען נעבסטע וואכע ערנסטליך יענע האכוויכטיגע בעראטהונגען, פאן דערען אויסגאנג עס אבהענגט, אב דיא לאגע דעם לאנדעס איינע ווענדונג צום בעססערן אדער שלעכטערן נעהמען ווערדע. דער קאניג אונד גראף יוליאוס אנדראשי ווערדען אם מאנטאג אדער דיענסטאג אין אפען ערווארטעט, ווא זיינע מאיעסטעט זא לאנגע ווייללען ווירד, ביז דאס נייע מיניסטעריאום איינגעזעטצט איזט. — דיא וויענער צייטונגען וויססען אללערלייא געשיכטען פאן דער היעזיגען מיניסטער-קריזיס צו ערצעהלען. דאס וויענער „טאגבלאטט" שרייבט, דאס גראף אנדראשי וויעדער צוריק נאך פעסט קאממען ווערדע, אום אבערמאלס אונגארישער מיניסטער-פרעזידענט צו ווערדען. דיא אלטע „פרעססע" לאסט זיך וויעדער פאן היער פאלגענדעס טעלעגראפירען: עס פערלייטעט, דאס אללע מיניסטער אונד זאגאר אללע שטאאטס-סעקרעטערע אם 2. מערץ איהרע אבדאנקונגס-געזוכע איינרייכען ווערדען. אנדראשי טעלעגראפירטע דירעקט נאך פעסט, מאן מאגע דען רייכסטאגס-פרעזידענטען ביטטא צום מיניסטער-פרעזידענטען ערנעננען לאססען. אם 24. בעגאב זיך איינע דעפוטאציאן פאן 40 ביז 50 דעפוטירטען צום גראפען לאניאי: דער פיהרער דיעזער דעפוטאציאן פראגטע דען גראפען, אב ער דיא מיניסטער-פרעזידענטשאפט איבערנעהמען וואללע. לאניאי אנטווארטעטע, ער וועהרע בערייט, ווענן איהן זיינע מאיעסטעט בערופען ווירדע. וויר אין פעסט וויססען פאן דעם אללען קיין ווארט, וויר ווערדען ערסט אין נעכסטער וואכע עטוואס וואהרעס אין דיעזער אנגעלעגענהייט ערפאהרען קאננען.

* (פיר דאס ראבבינאטס-סעמינאריום.) אין נומ' 14 אונזערעס בלאטטעס מעלדעטען וויר, דאס דער דעפוטירטע אנטאן טשענגערי איין געזוך דעם פרעזידענטען דער קאנגרעס-קאנצלייא פיר דיא ערריכטונג איינעם ראבבינאטס-סעמינארס איינגערייכט האטטע. דער ווארטלויט דיעזעס געזוכעס איזט נון יעטצט פערעפפענטליכט ווארדען. דיעזע הערען פאן דער קאנגרעס-קאנצלייא פראטעסטירען אין איהרעם געזוכע געגען דיא געזוכע דער ארטהאדאקסען-געמיינדען. צוערסט וואללען זיא בעווייזען, דאס אין אונגארן קיינע צווייערלייא פערשיעדענע איזראעליטישע גלייבענסגענאססענשאפטען עקסיסטירען, וועסהאלב אייך קיין גרונד צור טהיילונג דעס שול-פאנדעס פארהאנדען וועהרע. וואהל זייען דיא „מנהגים" אונטער דען איזראעליטען פערשיעדען, אבער דער גלייבע וועהרע ביא אללען דערזעלבע; דער אונטערשייד בעשטעהע נור דאריין, דאס דיא קאנגרעס-פארטייא פריינדע דער בילדונג, וועהרענד דיא געגנער, בילדונגספיינדע זייען. צווייטענס מאכטען זיא געלטנע בעווייזען, דאס דיעזער שול-פאנד אויסשליסליך שאן פיר דיא ערריכטונג איינעם ראבבינאטס-סעמינארס בעשטיממט געוועזען וועהרע. ביא דיעזער געלעגענהייט פערזיימען איך ניכט דיעזע לייטע, אונזערע אלטען ראבבינער ביים רייכסטאגע צו בעשימפפען, אינדעם זיא דיאזעלבען פערליימדען, דאס זיא ניכט לעזען אונד ניכט שרייבען קאננען. דריטטענס וואללען זיא בעווייזען, דאס דיעזער גראסע געלד-פאנד יעדענפאללס צו אונטערריכטס- אדער אייגענטליך נור צו שול-צוועקען בעשטיממט זייא אונד ווענן אייך דיא ארטהאדאקסען בעהויפטען, זא וואללען דאס געלד נור פיר שול-צוועקע, זא וועהרע דיעזע איהרע בעהויפטונג ניכט ערנסט צו נעהמען, ווייל דאך דער „פסק בית דין" אין נאדי-מיהאלי געגען יעדע בילדונג אייפגעטרעטען וועהרע. פערטענס וואללען זיא דעם רייכסטאג ערצעהלען, דאס זיא צור ערריכטונג איהרעס סעמינארס נור איינען קליינען אנבעדייטענדען טהייל דעס שול-פאנדעס פערווענדען ווערדען — אונד ענדליך ווירד אין דיעזעם געזוכע געגען דיא ארטהאדאקסע פארטייא לאז-געשימפפט, וואס עבען דעם רייכסטאגע ערסט רעכט בעווייזען קאננטע, דאס דאך אין אונגארן צווייערלייא איזראעליטען עקסיסטירען, דענן וויא קאננטע זאנסט איין טהייל דער איזראעליטען דען אנדערן טהייל זא שטארק פערליימדען? — וויר וואללען נון היעריבער פאלגענדעס בעמערקען: נעהמען וויר דען פאלל אן, עס עקסיסטירען קיינע צווייערלייא איזראעליטען, עס עקסיסטירען נור יודען אונד ניכט-יודען. אין „מנהג" פערמאג וואהל ניכט דיא איזראעליטען אין צוויא סעקטען (כתות) צו טרעננען; אבער דאס ווארט „מנהג" מוס אייך פער-